

ЮВІЛЕЙ

УДК 616-091:92 Пелешук

**ДО 100-РІЧЧЯ ВІД ДНЯ НАРОДЖЕННЯ
АНАТОЛІЯ ПЕТРОВИЧА ПЕЛЕЩУКА**

***Т.Д. Никула, В.О. Мойсеєнко, І.А. Палієнко,
С.В. Трунова, А.В. Прима***

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини № 2 (зав. – дійсний член Української та Нью-Йоркської АН, академік АН вищої освіти України, проф. Т.Д. Никула) Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, Київ

Ключові слова: Пелешук А.П., столітній ювілей, біографія, публікації, лікарювання, педагогіка.

Мал. 1. Професор А.П. Пелешук.

16 липня 2013 року виповнюється 100 років від дня народження Анатолія Петровича Пелешука – відомого клініциста-терапевта, вченого, заслуженого діяча науки України, лауреата Державної премії України, премій імені Т. Г. Яновського та М. Д. Стражеска НАН України, доктора медичних наук, професора.

Народився Анатолій Петрович у Києві в родині рахівника і вчительки. Після семирічки закінчив торгово-промислову школу, трудився на тютюновій фабриці, водночас навчаючись на робітфаці, вступив до Київського медичного інституту, лікувальний факультет якого закінчив з відзнакою у 1936 році і був зарахований аспірантом на кафедрі факультетської терапії цього ж інституту, все подальше життя пов'язавши з цим навчальним закладом, реорганізованим тепер у Національний медичний університет імені О.О. Богомольця. Тільки воєнне лихоліття внесло паузу в його викладацько-наукову діяльність (полковий лікар кавалерійської дивізії, полон), потім – асистент кафедри загальної терапії, доцент кафедри госпітальної терапії, завідувач кафедр терапії стоматологічного факультету, госпітальної терапії № 2, внутрішніх хвороб № 3, професор кафедри госпітальної терапії № 2 — ось основні службові віхи А.П. Пелешука.

До числа своїх вчителів відносив Є.М. Тарєєва, Є.Б. Букрєєва, В.М. Василенка, В.М. Іванова та ін. Хоч А.П. Пелешук – терапевт широкого профілю, нефрології він віддав дуже багато зусиль: був серед фундаторів першого в країні інституту урології та нефрології, відділом терапевтичної нефрології якого за сумісництвом керував у 1965-73 рр., об'єднавши зусилля співробітників цього відділу та кафедр терапії тодішнього Київського медичного інституту для розв'язання актуальних проблем теоретичної та клінічної нефрології.

Роботи А.П. Пелешука в області нефрології охоплюють широке коло питань. У його клініці були створені перші в Україні відділення нефрології, гострої ниркової недостатності, започатковувалося лікування гемодіалізом, перитонеальним діалізом, пересадкою нирки, глюкокортикоїдами тощо. Найбільші здобутки Анатолія Петровича та його учнів стосуються всебічного вивчення клінічних особливостей гломерулонефриту та ниркової недостатності, опрацювання їх класифікацій, методів лікування і вторинної профілактики.

А.П. Пелешук і керований ним колектив науковців одними з перших вивчили зміни органів кровообігу, дихання, травлення, метаболічні зміни при нирковій недостатності. Клініко-морфологічно-функціональні співставлення і вивчення хроноритмів при хворобах нирок дозволили уточнити показання до пункційної біопсії нирок, удосконалити методику лікування гормональними, сечогінними засобами тощо. Запропоновані власні варіанти низькобілкових дієт для лікування хронічної ниркової недостатності широко впроваджені в Україні. Багато уваги було приділено науковому обґрунтуванню лікування хворих на хронічний гломерулонефрит на південному березі Криму, де створено 4 санаторії нефрологічного профілю. Інтенсивно вивчалися питання дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові при хворобах нирок, що дозволило уточнити показання до антикоагулянтної терапії та методику її проведення.

До його першорядних здобутків слід віднести створення школи українських нефрологів (доктори наук, професори А. Д. Тодоренко, Н. Я. Мельман, Л. А. Пиріг, Т. Д. Никула, багато кандидатів наук), написання нефрологічних розділів підручника для студентів «Внутренние болезни» (виходив 3-ма виданнями й був удостоєний Державної премії України), випуск фундаментального керівництва для лікарів «Практическая нефрология» (1973, 1983), першого збірника наукових праць «Актуальні питання нефрології» (1973), участь у створенні та виданні книг «Основы нефрологии» (1969), «Семиотика и диагностика болезней почек» (1975), «Хроническая почечная недостаточность» (1978), «Состояние систем организма при заболеваниях почек» (1988), «Нефрология» (1995) та ін., багатьох методичних рекомендацій з питань діагностики та лікування хвороб нирок.

Анатолій Петрович — автор понад 300 опублікованих наукових праць, у тому числі 19 книг. Він підготував 6 докторів і 32 кандидатів наук. Його учні очолюють кафедри в Національному медичному університеті імені О. О. Богомольця, в Національній ме-

дичній академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, працюють доцентами, асистентами, науковими співробітниками на кафедрах і в науково-дослідних інститутах України та за кордоном, а також на практичній роботі.

Анатолій Петрович був чудовим лікарем, який сприйняв і передав своїм учням гуманістичні традиції кращих представників української терапевтичної школи (Т. Г. Яновського, В. М. Іванова та ін.), за свою багаторічну педагогічну діяльність він підготував багато тисяч лікарів. Його лекції, клінічні розбори хворих, доповіді на численних наукових і науково-практичних форумах навчають студентів і лікарів мистецтву діагностики, лікування, етиці взаєностосунків медика і хворого.

А.П. Пелешук впродовж багатьох років був редактором відділу нефрології та членом редколегії журналу «Врачебное дело», членом редакційних рад журналу «Терапевтический архив», видавництва «Здоров'я», «Большой медицинской энциклопедии», членом редколегії першого в нашій країні нефрологічного періодичного видання — щорічника «Актуальні проблеми нефрології», головою наукової курортної комісії при Українській раді по управлінню курортами профспілок.

Велику увагу питанням нефрології він приділяв, очолюючи тривалий період Київське міське наукове товариство терапевтів, а також беручи участь в організації ІУ - ХІУ з'їздів товариства терапевтів України. В 1998 році був обраний почесним головою цього товариства (рис. 2).

Він був одним з ініціаторів відкриття пам'ятника Ф.Г. Яновському на території нинішнього інституту фтизіатрії та пульмонології за підтримки Київського терапевтичного товариства.

Добре обізнаний з історією медицини, особисто знайомий з видатними вченими, Анатолій Петрович із задоволенням ділився своїми спогадами про Ф.Г. Яновського, В.М. Іванова та ін., демонстрував виставку з історії медицини в себе на кафедрі, ознамену-

вав своє 90-ліття виданням книги „Спогади”, де багато уваги приділив нефрології.

Мал. 2. Професор А.П. Пелешук (на передньому плані) на пленарному засіданні ХІУ з'їзду терапевтів України (2004 р.) поряд зі своїми учнями Л.А. Пирогом (ліворуч) і Т.Д. Никулою.

Нагороджений орденами Великої Вітчизняної війни, Знак пошани, медалями.

РЕЗЮМЕ

К 100-ЛЕТІЮ СО ДНЯ РОЖДЕНИЯ АНАТОЛИЯ ПЕТРОВИЧА ПЕЛЕЩУКА

*Никула Т.Д., Мойсеенко В.А., Палиенко И.А.,
Трунова С.В., Прима А.В.*

(Киев)

Професор А. П. Пелешук родился в Киеве в 1913 году, за-

кончил свое медицинское образование в Киевском медицинском институте в 1936 году и вся его карьера была основана на различных терапевтических кафедрах этого института, переименованного теперь в Национальный медицинский университет. Он создал собственную школу нефрологов, опубликовал 19 книг и свыше 300 научных работ. Его главный научный вклад включают клинические исследования, посвященные диагностическим и терапевтическим аспектам хронического гломерулонефрита и хронической почечной недостаточности. Как учитель и наставник он стимулировал многочисленных молодых врачей к подготовке специалиста и развитию интереса к нефрологии. А. П. Пелешчук был также отличным врачом.

Ключевые слова: Пелешчук А.П., столетний юбилей, биография, публикации, врачевание, педагогика.

SUMMARY

MEMORY ABOUT ANATOLIY PETROVYCH PELESCHUK

*Nykula T.D., Moysenko V.O., Palienko I.A.,
Trunova S.V., Pryma A.V.*

(Kyiv)

Professor A. P. Peleschuk was born in Kyiv in 1913, completed his medical studies in Kyiv medical institute in 1936 and all his career was based at different therapy chairs of this institute renamed in National medical university. He created the own school of nephrologists, published 19 books and more than 300 scientific works. His main scientific contribution include clinical studies dealing with diagnostic and therapeutic aspects of cronic glomerulonephritis and cronic renal failure. As a teacher and mentor, he stimulated numerous young physicians in training to develop and interest for nephrology. A. P. Peleschuk was also the excellent physician.

Key words: A.P. Peleshchuk, centenary, biography, publications, medicine, pedagogy.